

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра кримінально-правових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. проректора
Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

О.В. Ведмідський

____.____. 2016 р.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

з навчальної дисципліни

СУДОВА МЕДИЦИНА ТА ПСИХІАТРІЯ

спеціальність 6.030401 «Правознавство»
для здобувачів вищої освіти 4 курсу юридичного факультету,
що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Плани семінарських занять з навчальної дисципліни «Судова медицина та психіатрія» для студентів 4 курсу юридичного факультету, спеціальності 6.030401 "Правознавство" / Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. – 13 с.

РОЗРОБНИК:

Юнацький О.В. – доцент кафедри кримінально-правових дисциплін, кандидат юридичних наук, доцент

Розглянуто на засіданні кафедри кримінально-правових дисциплін
протокол від 09.08.2016, № 22

Рекомендовано Науково-методичною радою університету
протокол від __.__.20__, №__

Завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін
кандидат юридичних наук, доцент

(Е.В. Рижков)

«__» _____ 2016 року

© ДДУВС, 2016 рік
© Юнацький О.В., 2016 рік

1. Теми семінарських занять

ТЕМА 3. Судово-медичне вчення про смерть та трупні явища (судово-медична танатологія).

Семінарське заняття № 1. – 2 год.

План:

1. Значення вчення про смерть для судової медицини.
2. Діагностика клінічної і біологічної смерті.
3. Ймовірні та абсолютні ознаки смерті.
4. Ранні трупні ознаки.
5. Пізні трупні ознаки.
6. Судово-медичне значення трупних ознак для встановлення часу смерті.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
Смерть, клінічна та біологічна смерть, трупні ознаки, трансплантація органів.

Рекомендована література до Теми 3 :

1. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
2. Порядок проведення судово-психіатричної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 397 від 8.10.2001 року.
3. Правила проведення судово-медичних експертиз (обстежень) з приводу статевих станів в бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
4. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної гістології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
5. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної імунології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
6. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної токсикології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
7. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної цитології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
8. Голубович Л.Л., Лісовий А.С. Судова медицина. – К.: Атака, 2003.
9. Лісовий А.С. Судова медицина. Підручник. – К., 1999.
10. Сапожников Ю.С. Судебная медицина. Учебник. – К., 1980.
11. Сапожников Ю.С., Гамбург А. М. Судебная медицина. – К.: Вища школа, 1980.
12. Сапожников Ю.С. Криминалистика в судебной медицине. – К.: Здоров'я, 1970.

13. Судебная медицина /Под ред. И.В. Виноградова, В.В. Томилина. – М.: Юрид. лит., 1991.
14. Судебно-медицинское исследование трупа / Под ред. А.П. Громова. – М.: Медицина, 1991.
15. Томилин В.В. Судебная медицина. Учебник. – М., 1987.
16. Тагаев Н.Н. Судова медицина. – Харків: Основа, 2003.
17. Хижнякова В.И. Определение давности смерти: Экспресс-методы. – М.: Юрид. лит., 1991.

ТЕМА 5. Судово-медична травматологія (вчення про ушкодження).

Семінарське заняття № 1. – 2 год.

План:

1. Особливості травматичних ушкоджень.
2. Травматизм та його види. Судово-медичні особливості різних видів травматизму.
3. Особливості ушкоджень тупими предметами, їх класифікація.
4. Особливості ушкоджень гострими предметами, їх класифікація.
5. Особливості ушкоджень при автомобільних травмах.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

Ушкодження тупими та гострими предметами, транспортна травма.

Рекомендована література до Теми 5:

1. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
2. Порядок проведення судово-психіатричної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 397 від 8.10.2001 року.
3. Правила проведення судово-медичних експертиз (обстежень) з приводу статевих станів в бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
4. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної гістології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
5. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної імунології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
6. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної токсикології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
7. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної цитології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
8. Акопов В.И. Судебно-медицинская экспертиза поврежденных тупыми предметами.—М.: Медицина, 1978.

9. Голубович Л.Л., Лісовий А.С. Судова медицина. - К., Атака. - 2003.
10. Громов А.П., Науменко В. Г. Судебно-медицинская травматология. — М.: Медицина, 1977.
11. Загрядская Л.П. Судебно-медицинское установление транспортной травмы: Лекция. — Горький: ГМИ, 1976.
12. Лісовий А.С. Судова медицина. Підручник. - К., 1999.
13. Сапожников Ю.С. Судебная медицина. Учебник. - К., 1980.
14. Сапожников Ю.С., Гамбург А. М. Судебная медицина. — К.: Вища школа, 1980.
15. Сапожников Ю.С. Криминалистика в судебной медицине. — К.: Здоров'я, 1970.
16. Судебная медицина /Под ред. И.В. Виноградова, В.В. Томилина. — М.: Юрид. лит., 1991.
17. Томилин В.В. Судебная медицина. Учебник. - М., 1987.
18. Тагаєв Н.Н. Судова медицина. - Харків, Основа. - 2003.

ТЕМА 9. Судово-медична токсикологія.

Семінарське заняття № 1. – 2 год.

План:

1. Судово-медичні джерела діагностики отруєнь.
2. Характеристика і судово-медична діагностика отруєнь.
3. Судово-медична діагностика смерті від алкогольної інтоксикації.
4. Судово-медична класифікація харчових отруєнь та їх походження.
5. Особливості судово-медичної експертизи при розслідуванні харчових отруєнь.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

Отрута, отруєння, алкогольна інтоксикація, технічна рідина, спирт.

Рекомендована література до Теми 9 :

1. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
2. Порядок проведення судово-психіатричної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 397 від 8.10.2001 року.
3. Правила проведення судово-медичних експертиз (обстежень) з приводу статевих станів в бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
4. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної гістології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
5. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної імунології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
6. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної токсикології бюро судово-медичної

- експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
7. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної цитології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
  8. Голубович Л.Л., Лісовий А.С. Судова медицина. – К.: Атака, 2003.
  9. Лісовий А.С. Судова медицина. Підручник. – К., 1999.
  10. Сапожников Ю.С. Судебная медицина. Учебник. – К., 1980.
  11. Сапожников Ю.С., Гамбург А. М. Судебная медицина. – К.: Вища школа, 1980.
  12. Сапожников Ю.С. Криминалистика в судебной медицине. – К.: Здоров'я, 1970.
  13. Судебная медицина /Под ред. И.В. Виноградова, В.В. Томилина. – М.: Юрид. лит., 1991.
  14. Судебно-медицинское исследование трупа / Под ред. А.П. Громова. – М.: Медицина, 1991.
  15. Томилин В.В. Судебная медицина. Учебник. – М., 1987.
  16. Тагаев Н.Н. Судова медицина. – Харків: Основа, 2003.
  17. Хижнякова В.И. Определение давности смерти: Экспресс-методы. – М.: Юрид. лит., 1991.

ТЕМА 10. Розлад здоров'я і смерть у випадках кисневого голодування (механічна асфіксія).

Семінарське заняття № 1. – 2 год.

План:

1. Поняття про кисневе голодування, асфіксію та механічну асфіксію.
2. Стадії зажиттєвого перебігу асфіксії. Класифікація механічних видів асфіксії. Загальноасфіксійні ознаки.
3. Повішення, видові його ознаки. Діагностика смерті від задушення петлею.
4. Попадання сторонніх предметів та блювотних мас у дихальні шляхи.
5. Асфіксія компактними та сипучими речовинами.
6. Діагностика зажиттєвості попадання сторонніх предметів у дихальні шляхи.
7. Утоплення: механізм смерті та видові ознаки при утопленні.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

Кисневе голодування, асфіксія, задушення петлею (повішення), утоплення.

Рекомендована література до Теми 10 :

1. Голубович Л.Л., Лісовий А.С. Судова медицина. – К.: Атака, 2003.
2. Лісовий А.С. Судова медицина. Підручник. – К., 1999.
3. Сапожников Ю.С. Судебная медицина. Учебник. – К., 1980.
4. Сапожников Ю.С., Гамбург А. М. Судебная медицина. – К.: Вища школа, 1980.

5. Сапожников Ю.С. Криминалистика в судебной медицине. – К.: Здоров'я, 1970.
6. Судебная медицина /Под ред. И.В. Виноградова, В.В. Томилина. – М.: Юрид. лит., 1991.
7. Судебно-медицинское исследование трупа / Под ред. А.П. Громова. – М.: Медицина, 1991.
8. Томилин В.В. Судебная медицина. Учебник. – М., 1987.
9. Тагаєв Н.Н. Судова медицина. – Харків: Основа, 2003.
10. Хижнякова В.И. Определение давности смерти: Экспресс-методы. – М.: Юрид. лит., 1991.

ТЕМА 15. Судово-медичні криміналістичні методи дослідження.

Семінарське заняття № 1. – 2 год.

План:

1. Сучасні медико-криміналістичні методи дослідження.
2. Дослідження об'єктів в крайніх променях спектра. Люмінесцентні дослідження.
3. Фізико-технічні та хіміко-аналітичні методи визначення неорганічних компонентів.
4. Ідентифікаційні дослідження знарядь травми.
5. Ідентифікаційні дослідження за кістками черепа та інших кісток.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
Люмінесцентні дослідження, судово-медична експертиза, фізико-технічні методи, хіміко-аналітичні методи.

Рекомендована література до Тем 15:

1. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
2. Порядок проведення судово-психіатричної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 397 від 8.10.2001 року.
3. Правила проведення судово-медичних експертиз (обстежень) з приводу статевих станів в бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
4. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної гістології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
5. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної імунології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
6. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної токсикології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
7. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у

- відділеннях судово-медичної цитології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
8. Виноградов И.В. Судебно-медицинская экспертиза. Справочник для юристов. - М., 1985.
  9. Голубович Л.Л., Лісовий А.С. Судова медицина. - К., Атака. - 2003.
  10. Лісовий А.С. Судова медицина. Підручник. - К., 1999.
  11. Попов В.Л. Судебно-медицинская экспертиза. Справочник. - С.-Петербург. - 1987.
  12. Сапожников Ю.С. Судебная медицина. Учебник. - К., 1980.
  13. Сапожников Ю.С., Гамбург А. М. Судебная медицина.—К.: Вища школа, 1980.
  14. Сапожников Ю.С. Криминалистика в судебной медицине.—К.: Здоров'я, 1970.
  15. Судебная медицина /Под ред. И.В. Виноградова, В.В. Томилина. — М.: Юрид. лит., 1991.
  16. Томилин В.В. Судебная медицина. Учебник. - М., 1987.
  17. Тагаев Н.Н. Судова медицина. - Харків, Основа. - 2003.

ТЕМА 18. Примусові заходи медичного характеру, що застосовуються до психічно хворих, які вчинили суспільно небезпечні діяння.

Семінарське заняття № 1. – 2 год.

План:

1. Примусові заходи медичного характеру, передбачені законодавством.
2. Підстави, порядок і мета призначення примусових заходів медичного характеру.
3. Види примусових заходів медичного характеру і критерії їх вибору.
4. Лікування осіб, які вчинили злочин у стані осудності, але захворіли психічним захворюванням до винесення судом вироку.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

Примусові заходи медичного характеру – різновид медичних заходів.

Рекомендована література до Теми 18:

1. Волков В. Н. Судебная психиатрия: Курс лекций. – М.: Юристъ, 1998.
2. Вудс Ш. Психиатрия в вопросах. – СПб.: Питер, 1998.
3. Датий А. В. Судебная медицина и психиатрия. Практикум: Учеб. пособие для вузов. – М.: Бек, 1997.
4. Комплексная психолого-психиатрическая судебная экспертиза способности малолетних и несовершеннолетних давать показание: Пособие для врачей. – М., 1996.
5. Марчук А. И. Судебная психиатрия: Методические рекомендации. – К.: КВШ МВД СССР, 1987.
6. Метелица Ю. Л. Судебно-психиатрическая экспертиза потерпевших. – М.: Медицина, 1990.
7. Призначення примусових заходів медичного характеру щодо психічно хворих, які вчинили суспільно небезпечні діяння: Методичні

- рекомендації / В. Б. Первомайський та ін. – К.: Укр. НДІ соц. та судової психіатрії, 1998.
8. Ранняя диагностика психических заболеваний / Под ред. В.М. Блейхера. – К., 1989.
  9. Судебная психиатрия / Под ред. С. Шрейдера. – М.: Практика, 2011.
  10. Фолк М. Основы судебной психиатрии. – Оксфорд, 1994.
  11. Шостакович Б.В., Ревенок А.Д. Психиатрическая экспертиза в гражданском процессе. – К.: Здоров'я, 1992.

ТЕМА 19. Загальні поняття про психічні захворювання.

Семінарське заняття № 1. – 2 год.

План:

1. Вища нервова діяльність та її порушення при психічних захворюваннях. Загальне поняття про психічне захворювання.
2. Шизофренія, епілепсія, маніакально-депресивний психоз, олігофренія, психопатії. Судово-психіатрична оцінка.
3. Сифілітичні захворювання центральної нервової системи. Судово-психіатрична оцінка.
4. Алкоголізм, наркоманія, токсикоманія. Судово-психіатрична оцінка.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
Головний мозок, його будова, спинний мозок.

Рекомендована література до Теми 19 :

1. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
2. Порядок проведення судово-психіатричної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 397 від 8.10.2001 року.
3. Правила проведення судово-медичних експертиз (обстежень) з приводу статевих станів в бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
4. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної гістології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
5. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної імунології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
6. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної токсикології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
7. Правила проведення судово-медичних експертиз (досліджень) у відділеннях судово-медичної цитології бюро судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року.
8. Волков В. Н. Судебная психиатрия: Курс лекций. – М.: Юристъ, 1998.

9. Вудс Ш. Психиатрия в вопросах. – СПб.: Питер, 1998.
10. Датий А. В. Судебная медицина и психиатрия. Практикум: Учеб. пособие для вузов. – М.: Бек, 1997.
11. Комплексная психолого-психиатрическая судебная экспертиза способности малолетних и несовершеннолетних давать показания: Пособие для врачей. – М., 1996.
12. Марчук А. И. Судебная психиатрия: Методические рекомендации. – К.: КВШ МВД СССР, 1987.
13. Метелица Ю. Л. Судебно-психиатрическая экспертиза потерпевших. – М.: Медицина, 1990.
14. Призначення примусових заходів медичного характеру щодо психічно хворих, які вчинили суспільно небезпечні діяння: Методичні рекомендації / В. Б. Первомайський та ін. – К.: Укр. НДІ соц. та судової психіатрії, 1998.
15. Ранняя диагностика психических заболеваний / Под ред. В.М. Блейхера. – К., 1989.
16. Судебная психиатрия / Под ред. С. Шрейдера. – М.: Практика, 2011.
17. Фолк М. Основы судебной психиатрии. – Оксфорд, 1994.
18. Шостакович Б.В., Ревенок А.Д. Психиатрическая экспертиза в гражданском процессе. – К.: Здоров'я, 1992.

ТЕМА 21. Шизофренія, епілепсія, маніакально-депресивний психоз та їх судово-психіатрична оцінка.

Семінарське заняття № 1. – 2 год.

План:

1. Шизофренічні розлади та їх судово-психіатрична оцінка.
2. Основні психічні розлади при маніакально-депресивному психозі та їх судово-психіатрична оцінка.
3. Епілепсія та її судово-психіатрична оцінка.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
 Форми шизофренії, їх перебіг. Визначення епілепсії як самостійного захворювання.

Рекомендована література до Теми 21 :

1. Білецький Є.М., Білецька Г.А.. Судова медицина та судова психіатрія. Навчальний посібник.- Х.:Одіссей, 2008. – 200с.
2. Вудс Ш. Психиатрия в вопросах. – СПб.: Питер, 1998.
3. Колесник В. А. Судова психіатрія: Курс лекцій. – К. : Юрінком-Інтер, 2000.
4. Коркина М. В., Цивилько М. А., Карева М. А. Практикум по психиатрии. – М., 1986.
5. Руководство по психиатрии: В 2-х томах / Под ред. Г. В. Морозова. – М.: Медицина, 1988.

6. Комплексная психолого-психиатрическая судебная экспертиза способности малолетних и несовершеннолетних давать показания: Пособие для врачей. – М., 1996.
7. Марчук А. И. Судебная психиатрия: Методические рекомендации. – К.: КВШ МВД СССР, 1987.
8. Метелица Ю. Л. Судебно-психиатрическая экспертиза потерпевших. – М.: Медицина, 1990.
9. Новое в теории и практике реабилитации психически больных: Сборник научных
10. Призначення примусових заходів медичного характеру щодо психічно хворих, які вчинили суспільно небезпечні діяння: Методичні рекомендації / В. Б. Первомайський та ін. – К.: Укр. НДІ соц. та судової психіатрії, 1998.
11. Ранняя диагностика психических заболеваний /Под ред. В. М. Блейхера. – К., 1989.
12. Судебная психиатрия / Под ред. Шрейдера. – М.: Практика, 2011.
13. Фолк Малколм. Основы судебной психиатрии. – Оксфорд, 1994.
14. Шостакович Б. В., Ревенок А. Д. Психиатрическая экспертиза в гражданском процессе. – К.: Здоров'я, 1992.

ТЕМА 24. Алкоголізм, наркоманія, токсикоманія.

Семінарське заняття № 1. – 2 год.

План:

1. Алкоголізм як психічне захворювання, алкогольні психози, їх види, перебіг та особливості психічних розладів при них.
2. Наркоманія як хронічне захворювання. Види наркоманії, особливості психічних порушень і перебіг.
3. Токсикоманія. Судово-психіатрична оцінка наркоманії і токсикоманії.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

Наркоманії як хронічне захворювання. Види наркоманій, особливості психічних порушень і перебіг. Токсикоманії. Судово-психіатрична оцінка наркоманій і токсикоманій.

Рекомендована література до Теми 24:

1. Алкоголизм (Руководство для врачей) / Под ред. Г.В. Морозова, В.Е. Рожнова, Э.Я. Бабаяна. – М. Медицина, 1983. – 432 с.
2. Братусь Б.С., Сидоров П.И. Психология, клиника и профилактика раннего алкоголизма. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1984. – 144 с.
3. Датий А. В. Судебная медицина и психиатрия. Практикум: Учеб. пособие для вузов. – М.: Бек, 1997.
4. Марчук А. И. Судебная психиатрия: Методические рекомендации. – К.: КВШ МВД СССР, 1987.
5. Призначення примусових заходів медичного характеру щодо психічно хворих, які вчинили суспільно небезпечні діяння: Методичні

- рекомендації / В. Б. Первомайський та ін. – К.: Укр. НДІ соц. та судової психіатрії, 1998.
6. Ранняя диагностика психических заболеваний / Под ред. В.М. Блейхера. – К., 1989.
  7. Судебная психиатрия / Под ред. С. Шрейдера. – М.: Практика, 2011.
  8. Судебная психиатрия: Учебник для вузов / Под общ. ред. Г. В. Морозова. – М.: ИНФРА-М-НОРМА, 1997.
  9. Судебная психиатрия: Учебник для вузов / Под ред. Б. В. Шосткавича. – М.: Зерцало, 1997.
  10. Фолк М. Основы судебной психиатрии. – Оксфорд, 1994.

2. Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів на семінарських заняттях

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Теоретичні питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
4	Теоретичні питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
3	Теоретичні питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками .
2	Теоретичні питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру ; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення.
1	Курсант, студент, слухач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті